

De Postrijder der provincie Limburg

MEN SCHRIJFT IN
te Tongeren bij M. COLLÉ, uitgever en
eigenaar van dit blad, grote Markt, n° 51.

verschijnde dinsdags, donderdags en zaterdags.

ABONNEMENT
binnen de stad, 7 fr. per jaar.
buiten de stad, 8 fr. »
Een blad afzonderlijk 15 centies men.
Aankondigingen 15 centiesmen per druk-
regel.

TONGEREN, DEN 24 APRIL.

Gemeenten en kerkfabrieken. Bestelling van kunstwerken.

M. de Graaf de T'Serclaes, gouverneur van Limburg, heeft aan de gemeente-besturen en aan de kerkfabrieken onzer provincie eenen omzendbrief van den minister van binnenlandsche zaken medegezonden, welke de doenswijze voorschrijft in het bestellen van kunststukken, voor welke uitvoering toelagen gevraagd worden op de fondsen van den Staat.

Het gebeurt zeer dikwijls dat de gemeente-besturen en de kerkfabrieken kunstwerken bestellen voor welke uitvoering zij daarna de geldelijke tusschenkomst van het staatsbestuur verzoeken. Zelfs gebeurt het hun somtijds dien onderstand te vragen voor werken die reeds gansch voltrokken zijn.

In het vervolg zal men op die wijze niet meer mogen te werk gaan. Wanneer voortaan eene gemeente of een kerkfabriek voornemens is den onderstand van het gouvernement te vragen voor de uitvoering of het aankopen van een kunstwerk, zal dit bestuur voortaan geen verbintenis kunnen aangaan met een kunstenaar, maar het zal eerst den minister van binnenlandsche zaken moeten raadplegen die zorg zal dragen voor de regelmatige verdeling der werken en voor hunne goede uitvoering. Er is ook vereischt dat de ontwerpen te onderscheiden werken, alsook deze laatste, na hunne volkomene voltrekking, aan de goede keuring van het gouvernement onderworpen worden.

Om voortaan op de subsidiën van den staat te kunnen rekenen zullen de gemeente en kerkbesturen zich aan de volgende voorwaarden moeten onderwerpen:

1° Dat de kunstenaar, die met de uitvoering van het kunstwerk gelast is, door het gouvernement zal aangeduid worden, en dat in alle geval deze keus niet zal kunnen plaats hebben zonder de toestemming van het gouvernement.

2° Dat de ontwerpen der uit te voeren werken altijd voorafgaandelijk aan zijne goedkeuring zullen onderworpen worden.

Wij keuren dezen maatregel goed, voor zooveel dat het gouvernement inderdaad er geen gebruik van maakt dan ten voordeele der gemeenten en kerkenfabrieken.

Fransch-Belgisch geschil.

Minister Frère-Orban is te Parijs aan het parlementeeren met de fransche ministers en

het schijnt dat het maar half en half gaat. Wat ons niet aanstaat dat is dat het belgisch gouvernement gene de minste uitlegging aan het land geeft over hetgeen er omgaat. Zijn de tijdingen zoo slecht dat men ze niet wil of niet durft bekendmaken?

Dewijl de belgische *Moniteur* en het belgisch gouvernement stilzwijgen, zijn wij gedwongen inlichtingen te gaan zoeken bij de parijse gazettes. De *Patrie* van Parijs die doorgaat om de gedachte van keizer Napoleon te kennen, bevatte over eenige dagen een klein artikeltje van zeventien regels. Dat heeft den schijn van niets te beteekenen, maar wanneer men dat ding van nabij nagaat, dan wordt men gewaar dat er weer eene onderwolk hangt waar de bliksem kan uitschieten.

De *Patrie* zegt eerst dat M. Frère-Orban en 't fransch government niet kunnen overeen komen; zij voegt er bij dat men in België met schrik bevangen is ter oorzake der werkstakingen in de koolmijnen en dat de Belgen vooral beven bij het vooruitzicht van hetgeen er zou gebeuren indien het handelstraktaat met Frankrijk, dat in mei 1871 eindigt, niet vernieuwd werd.

Daarmee laat de *Patrie* eene traan vallen. Oude krodidiel!
Verstaat gij het gezucht der *Patrie* wel? Dat wil zeggen:

1° De werkstakingen die reeds zoo veel slachtoffers gemaakt hebben, zijn veroorzaakt door de vermindering der dagloonen;

2° De vermindering der dagloonen heeft voor oorzake de vermindering van het verkoop der steenkolen, ofschoon het handelstraktaat met Frankrijk, de fransche grensen geopend heeft voor den invoer der belgische kolen;

3° Indien M. Frère-Orban niet alles doet wat Frankrijk van hem vereischt, dan zal het fransch government het handelstraktaat niet vernieuwen;

4° Dan zullen de Belgische koolmijnen nog minder kolen verkoopen wijl zij er geene meer in Frankrijk zullen kunnen invoeren;

5° Dan zullen bij gevolg de dagloonen nog geringer worden;

6° Dan zullen de werkstakingen overal los breken en hetgeen heden slechts een kleine opstand is zal een geheele revolutie worden.

Ziedaar de ware beteekenis van het artikeltje der *Patrie*. Men wil België den schrik aanjagen voor de gevolgen welke ons land zich zou op den hals trekken indien het weigert goedgemoeds fransch te worden; men wil ons toonen dat eene revolutie voor onze deur staat

en dat wij geene hoop van redding hebben dan door ons op de vriendschap der fransche natie te steunen.

Het artikeltje der *Patrie* heeft eene groote beteekenis, niet door hetgeen het behelst, — want die Franschmannen vertellen zoo veel op eenen zomerschen dag, — maar omdat de *Patrie* de gewoonlijke tolk is van keizer Napoleon.

Wij weten dus heden zoo omtrent waar het fransch government naar toe wil. Eenen anderen dag zullen wij onderzoeken welke rol M. Frère-Orban te Parijs speelt en hoe onze vaderlandsche belangen daar ginder verdedigd worden.

Men leest in Vlaamsche Tijding:

In een artikel van *La France*, het dagblad van M. de Lagueronnière, fransch afgezant te Brussel, wordt half lachend gezegd, dat minister Frère-Orban wel weet wat hij doet, door zich te Parijs bemind te maken.

Frère is een verstandig man, zegt het blad; hij voorziet dat in dezen tijd van annexie, België, vroeg of laat bij Frankrijk zal ingelijfd worden, en dan kon de belgische minister licht geroepen worden om zijne belgische portefeuille te verwisselen.

Wij laten aan *La France* de verantwoordelijkheid der veronderstelling en stappen er over heen om stil te blijven bij het volgende gezegde, waardoor zij bewijzen wil dat wij niet lang meer zullen wachten aan Frankrijk toe te behooren:

België is reeds fransch door zijne TAAL, ZIJNE WETGEVING, ZIJNEN SMAAK; het heeft maar eenen stap meer te doen om tot het groote vaderland over te komen.

Het eerste, zegt hierover het *Handelsblad*, is eene... domheid; het woord is niet te sterk en niet weerdig er een oogenblik bij stil te staan; maar het laatste gedeelte van het artikel is ernstig, omdat die woorden maar al te dikwijls in den franschen mond liggen en wij zelven moeten bekenen, dat de verfransching sedert 1850, met groote stappen is vooruit gedreven.

M. Coremans heeft de waarheid gezegd in de Kamer, al sprongen onze zoogezegde liberalen dan ook bonzend in de hoogte; België, zegde hij, is niets anders meer dan *l'antichambre de l'empire*; de voor- of wachtkamer van het keizerrijk. Het fransch blad zegt dat wij maar éenen stap meer te doen hebben, om tot het groote vaderland over te komen.

Aan wien de schuld? Aan het gouverne-

ment dat sedert 1850 al doet wat mogelijk is om den nederduitschen geest in België uit te roeien — die geest welke juist het sterkste bolwerk tegen alle annexie was, en dank aan die rampzalige werking zijn wij hier zodanig ingericht, dat, kwam de Franschman, hij alles klaar en als voor hem ingericht, zou vinden.

Waarover beklagen zich dan onze doctrinaire dagbladen, die fransch zijn tot in de toppen hunner vingers, en hunne sterkte zoeken in grondbeginsels, die juist onze nationaliteit verzwakken? *La France* zegt niets, dan't geen waartoe het blad gemachtigd is door de handelwijs onzer regeerders zelven.

La France vertelt dat M. Frère-Orban in de diplomatische tribune plaats had genomen, hoe onbeduidend de beraadslagingen dan ook waren van het Wetgevende Korps. De belgische minister had het vooral zeer druk met maarschalk Canrobert, en men merkte bovenal op dat die twee hooge personen elkander lang en toegenegen de hand drukten. M. Tillaourt boog zich daarop tot zijner buurman en zegde: « M. Frère-Orban biedt den maarschal keene kamer aan in zijn hotel, op den dag dat wij naar Brussel zullen gaan. » t' Kan heel geestig gezegd zijn; maar wij vinden het niet. Overigens, 't is heel gelukkig dat, ware het zoo, het hotel van M. Frère, niet hier of daar in het vlaamsche land gelegen is...

(*Handelsbl. ed.*)

Tongeren, den 23 april 1869.

Mijnheer de Postrijder,

Wanneer men van tijd tot tijd in de gazetten het groote politiek nagaat, dan moet men bekenen dat de wereld niets anders is dan eene verbazende fopperij.

Over twee of drij jaren, na eenen bloeligen oorlog, werd keizer Frans-Jozef van Oostenrijk gedwongen twee zijner beste provincien, namelijk Lombardië en Venetië aan den koning van Italië af te staan. — Vandaag vernemen men dat keizer Frans-Jozef den boezemvriend geworden is van Victor-Emmanuel. Graaf Von Kubeek, is van Wenen naar Florentiën gezonden, om den koning van Italië met het groot lint van St Stefanius te decoreren. Gij gaat zien dat de twee Majesteit en zich zedert zomer gaan omhelzen.

De koning van Pruisen heeft na eenen bloeligen oorlog de schoonste brok van Denemarken ingeslokt. De koningen van Pruisen en van Denemarken zijn thans de hartelijkste vrienden. Zij decoreren elkander na zich verscheurd te hebben.

— Ja, zegde M. Goulden, thans blijft gij aan het arsenaal te Metz.

En Katharina omhelsde mij met een meek gelaat, zeggende:

— Welk een geluk, Jozef!

Allen deden alsof zij het geloofden dat ik te Metz zou blijven, en ik wilde hen ook mijne vrees verbergen. Maar dit deed mij bijna stikken, ik kon mij haast niet weêrhouden in tranen uit te hersten; gelukkig kwam de gedachte bij mij op, tante Margriet de tijding te gaan brengen.

— Hoer eens, zeide ik hun, ofschoon ik niet voor langen tijd is, en ik te Metz moet blijven, wil ik toch die goede tijding aan tante Margriet gaan brengen. Van avond tusschen 5 en 6 ure kom ik terug; Katharina zal dan tijd hebben, om mijnen ransel in orde te maken, en wij zullen te zamen het avondmaal gebruiken.

— Ja, ja, ga dat doen, Jozef, zegde M. Goulden.

Katharina zegde niets, want zij had meits niet in tranen uit te borsten. — Ik liep als eene waanzinnige heen. Zebedeus, die naar de kamer terugkeerde, waarschuwde mij, dat de magazijnmeester aan het stalhuis zou zijn, en dat ik tegen 5 ure daar moest zijn. Ik hoorde zijne woorden als in eenen droom, en snelde de stad uit. Op het glacis gekomen begon ik te draenen, en zonder te zien waar ik liep, sloeg ik de binnenvoegen in. Ik ging langs de fontein van Tois-Chateaux, en de barakken, en door de bosschen, om naar Vier Winden te komen. De gedachten, die mij door den geest gingen, zijn niet te beschrijven; ik was verpletterd, ik had het in Zwitserland toe willen loopen. Maar het ergste was toen ik Vier Winden naderde, langs het pad van Dann. Het zal 3 ure geweest zijn: moeder Margriet, die achter in den hof bezig was sokken bij hare snijboonen te zetten, had mij van verre gezien. Zij zegde in zich zelven: « Maar, dat is Jozef !... Wat doet hij toch in het midden van het koorn ? »

het herstellen van geweren, het in orde maken van bajonetten, en het sandoeren van schroeven. Als de kommandant de Montravel naar ons kwam zien, bewonderde hij mij: « Dat gaat goed! » zeide hij, « ik ben tevreden over u, Berthold. »

Deze woorden schonken mij eene groote voldoening, en ik liet niet na, het aan Katharina mede te deelen, om haar te bemoeiden, wij waren bijna zeker dat de heer de Montravel mij te Phalzburg zou helen.

De dagbladen spraken van niets dan van de nieuwe konstitutie, die men de *acte additionnel* noemde, en van het Meiveld. M. Goulden vond altijd wat aan te merken, nu op het ene artikel dan weer op het andere, maar ik mengde mij niet meer in die zaken; ik had genoeg van politiek.

Dit duurde zoo tot den 23 mei. Op dien dag, zoo wat tegen 10 uren des morgens, bevond ik mij in de groote zaal van 't arsenaal, bezig om eenige kisten met geweren te vullen, de groote deuren waren open; de reïnsoldaten wachtten met hunne wapens voor het kogelpark, om de kisten op te laden. Ik nagelde de laatste kist dicht, toen de wachtgebende soldaat van de genie Robert mij op den schouder tikte, en mij fluisterend zeide: « Berthold, de kommandant de Montravel wenscht u te spreken; hij is in het paviljoen. »

— Wat kon de kommandant mij te zeggen hebben? ik wist het niet; maar ik maakte mij dadelijk beangst. Niettemin ging ik terstond de groote binnenvoegen over, stapte den trap op en klopte zachtjes aan de deur.

— Binnen! riep de kommandant.

Bevende opende ik met de muts in de hand de deur. De kommandant de Montravel was een man van eene hooge gestalte, mager, bruin, het hoofd een weinig gebogen. Hij stapte heen en

weer, te midden van zijne boeken, kaarten en wapenen, die aan den muur hingen.

— Ha, zijt gij het, Berthold, zeide hij mij ziende, ik moet u eene treurige tijding mededeelen: het 3^e bataillon, waartoe ook gij behoort, vertrekt naar Metz.

Bij het hooren van deze vreeselijke tijding, voelde ik mijn hart omdraaien, en ik was niet in staat te antwoorden.

De kommandant zag mij aan.

— Maak u niet ongerust, zeide hij na een oogenblik; gij zijt sedert eenige maanden gehuwd, en bovendien een goed werkman, dat verdient in aanmerking te komen. Gij moet dezen brief aan den kolonel. Desmichels geven, die aan het arsenaal te Metz woont. Hij is een mijner vrienden, en zal u in zijne werkplaatsen bezichtiging geven, wees er zeker van.

Ik nam den brief, dien hij mij aanbood, bedankte hem, en ging vol bange vrees heen.

Toe huis spraken Zebedeus, M. Goulden en Katharina met elkander in de werkplaats; de droefheid lag op hun aller gelaat, zij wisten reeds alles.

— Het 3^e bataillon trekt uit, zeide ik binnenkomende, maar dat is niets. M. de kommandant de Montravel heeft mij eenen brief gegeven, voor den kommandant van het arsenaal te Metz dus geene zorg; ik zal den veldtocht niet mede maken.

Ik stikte bijna. M. Goulden nam den brief, en zegde:

— Hij is open, dat is opdat wij hem zouden kunnen lezen.

Hij las den brief, waarin M. de Montravel mij aan zijnen vriend aanbeval, zeggende, dat ik gehuwd, een goed en volieverig werkman, en noodzakelijk voor mijne familie was, en dat ik van groote dienst zou kunnen zijn in het arsenaal. Men kon niets beters schrijven.

Zebedeus riep:

— Thans is uwe zaak klaar!

WATERLOO.

VRIJE VERTALING NAAR HET FRANSCH.

(VERVOLG.)

XIV.

Sedert ik op het arsenaal werkte, was het vertrouwen weer een weinig bij ons terug gekeerd, maar wij waren nog altijd ongerust, want honderden verloofden, oude soldaten, die weer voor eenen veldtocht dienst genomen hadden, en eene menigte lotelingen kwamen ons alle dagen voorbij, met den ransel op den rug en met hunne gewone kleederen aan. Zij riepen allen: leve de keizer! en schenen volwend. In de groote zaal van het stalhuis, ontving de een eenen kapotjas, de ander eenen shako, anderen epauletten, slobkousen of schoenen op kosten van het departement. Zij vertrokken dan om zich bij hunne korpsen te voegen en ik wenschte hun eene goede reis.

Al de kleermakers der stad maakten uniformen; de gendarmen stonden hunne peerden af voor de ka valerie en de maire, de baron te Parmentier, spoorde de jongelingen van zestien en zeventien jaren aan, om dienst te nemen bij de vrijwilligers van kolonel Bricot, die de engten van de Zorne, van de Zinsell en van de Sarre moest verdedigen. Mijnheer de baron vertrok naar het Meiveld; dat verdubbeld zijzen geestdrift.

— Kom aan, moed ge honden, riep hij hun toe, en hij sprak hen van de Romeinen die voor hun vaderland gestreden hadden.

Hem zoo hoorende spreken dacht ik: « Als gij het zoo schoon vindt, waarom gaat gij er dan niet zelf heen? »

Men kan zich verbeelden met welk eenen lust ik op het arsenaal werkte; niets was mij te veel, ik zou dag en nacht doorgewerkt hebben, aan